

fit particeps consilii Judæorum, dat osculum falsum, in quo erat nequitiae signum: fingit pacem plenus malitia in corde. Excitantur Judæi, veniunt cum facibus, laternis et armis: quærunt multi unum, et veniunt filii tenebrarum, ferentes in manibus lucem, per quam illam veram aliis demonstrarent, quam ipsi cæcati corde non poterant retinere. « Dominus autem Jesus sciens omnia quæ ventura erant super se (non enim aliquid ignorabat qui ad hoc venerat) egressus est ad eos, et ait illis: Quem quæritis? At illi: Jesum Nazarenum. Ait illis: Ego sum. Quando autem illis dixit: Ego sum, abierunt retro, et ceciderunt in terram¹. » Ecce radius veræ lucis latens adhuc sub nube carnis, respexit tenebras, et prostravit ad terram. Quomodo tunc Judæi audebunt illam respicere claritatem, quando istam infirmitatem tolerare minime potuerunt? Sed ut impleret propter quod venerat, exurgunt rursus tenebræ: dat eis potestatem, capiunt tenebræ lucem, non sequendam, sed occidendam: permittit se lux ab eis teneri, duci, suspendi, occidi, ut expoliatus nube carnis, fulgorem redderet majestatis. Quæ tandem acta sunt in illo certamine? Quam fortiores sibi esse videbantur ministri diaboli, dum fremerent dentibus, dum irriderent, dum caput agitarent, dum spineam coronam imponerent, dum vestimenta ejus concinderent, dum viderent pendentem illum quem viderant miracula facientem, dum fel et acetum darent, dum lancea perfoderent. Qualis vox veluti victoriæ eorum fuit dicentium: « Si Filius Dei est, descendat de cruce². » Sed hoc ille per eos clamabat, qui patientiam Christo auferre cupiebat, ut excitatus insultationibus Judæorum, demonstraret potentiam, sed perderet patientiam. Ille autem Rex fortis, et singulare consilium per quod nasci-

¹ Joan. xviii, 4-6. — ² Matth. xxvii, 40.

tur et regitur omne sanum consilium, utramque aciem respiciebat, utramque aciem servabat, et patientiæ, et potentiæ: et quod servavit, exhibuit. Nam et patientiam servavit, quia de cruce non descendit: et potentiam demonstravit, cum de sepulcro surrexit. Dum in cruce pependit, falsa victoria Judæorum: dum de sepulcro surrexit, vera confusio Judæorum, et sempiterna victoria Christianorum. Dum in cruce pependit, mœsti, contristati, dispersique Discipuli: dum de sepulcro surrexit, gaudentes, una in domo sunt congregati. Dum in cruce pependit, diffidentia Discipulorum: dum de sepulcro surrexit, congregatio gentium. Dum in cruce pependit, timore negavit Petrus: dum de sepulcro surrexit, amore totus credit mundus. Non solum tunc actum est hoc certamen, sed nunc agitur: pugnatur, laborant membra Christi urgente adversario, resistitur illi; quoniam caput nostrum jam sedet in cœlo. Ad hoc ille pugnare voluit, ut te doceret quomodo vinceret. Sed si vires tuæ parvæ sunt, ipsum invoca salvatorem, ipsum invoca adiutorem: Cum te perspexerit fideliter invocantem: qui pro te pependit in ligno, et hic victoriam, et coronam victoriæ præparabit in cœlo.

VI. Tertia die. Triduana mors Domini per Prophetas et prædicta est, et promissa, et impleta. Nam Osee propheta ait: « Post biduum suscitabit nos, die tertia veniemus, et quasi ante lucem paratum illum inveniemus¹: » ostendens nos in illo resurgere, quoniam dignatus est carnem, in qua moreretur, a nobis accipere. Quid jam dicam de figura illa Jonæ prophetæ, quem ipse Dominus expressius demonstrans, ait ad Judæos: « Generatio hæc, generatio nequam est; signum quærît, et signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ.

¹ Osee, vi, 3.

» Sicut enim Jonas fuit in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus, ita oportet esse et Filium hominis in corde terræ tribus diebus et tribus noctibus¹. » Ipsam figuram prophetica comparando, breviter percurramus. Missus est Jonas ad civitatem Ninive, ut ejus finem prædicaret: missus est Christus a Patre, ut finem mundi omnibus demonstraret. Fugit Jonas in Tharsis a facie Domini: fuga Jonæ, velox transitus Christi: de quo dicit Propheta: « Exultavit ut gigas ad currendam viam². » Ascendit navem Propheta fugiens: lignum Christus ascendit, per mare hujus sæculi transiens. Irruit tempestas magna in mari: perturbatio maris, perfidia Judæorum. Data est sors, ut Propheta fugitivus in mare mitteretur: sors data est super Christi vestimenta, ut unitas omni mundo prædicaretur. Projectus est e navi in mare Jonas: mors Christi in cordibus gentium collocata est. Susceptus est a bestia Propheta, custodiendus, non comedendus. Audi hic ipsius vocem Christi per sanctum David: « Non » derelinques animam meam apud inferos, nec dabis » sanctum tuum videre corruptionem³. » In ventre bestię marinæ positus Jonas sanctus oravit: in inferno Christus descendens mortuos suscitavit. Tertio die Propheta littori incolumis est redditus: die tertio Christus de sepulcro surgens, super cœlos est exaltatus. Ad prædicationem Jonæ per pœnitentiam salvata est civitas: per Christi prædicationem sancta Jerusalem redempta est civitas.

VII. Assumptus in cœlum. « Qui descendit, ait Apostolus, ipse est et qui ascendit super omnes cœlos, ut » adimpleret omnia⁴. » Quis est qui descendit? Deus homo. Quis est qui ascendit? Idem ipse Deus homo.

¹ Matth. xii, 39 et 40. — ² Psal. xviii, 6 — ³ Id. xv, 10. — ⁴ Ephes. v, 10.

Agnoscat se omnis homo, quoniam propter hominem Deus factus est homo. Quod pro te suscepit, levavit in cœlum; terrenumque corpus fecit cœleste. Si credis et tu quod possis resurgere, et in cœlum ascendere; quia certus es de tanto pignore, securus eris de tanto munere. Regnat homo jam susceptus a Christo, ad dexteram Patris sedens: et ut sui ab illo regnum accipiant, vocat, invitat, hortatur. Festinet ad eum omnis anima, quæ avida est gloriæ, pergat ad talem regem, a quo ut accipiat potestatem, non ei pretium pecuniæ dabit; sed plenam perfectamque fidem cum ad eum attulerit, etiam Angelos judicabit.

VIII. Inde venturus. Quis est iste, qui expectatur venturus mortuos vivosque judicare, nisi ille homo qui pro nobis dignatus est in cruce pendere? Homo susceptus expectatur ut veniat. Cæterum secundum id quod Deus est, et Patri æqualis est, semper judicat, et semper præsens est. Veniet autem Redemptor noster in ea forma, in qua assumptus est, ut impleatur illud quod de eo ait propheta Zacharias: « Videbunt in quem pupugerunt¹. » Videbunt ergo Judæi Deum hominem semper regnantem, quem negando desperaverant morientem. Judicabit eos in animis mortuos, qui venturus est resuscitare mortuos. Duobus enim modis hæc sententia accipitur: Vivi et mortui in anima: item vivi et mortui in corpore. Secundum priorem, judicabit vivos in anima, credentes; et mortuos in anima, fidem nullam habentes: secundum posteriorem, judicabit vivos in carne, quos præsentis inveniit ejus adventus; judicabit et mortuos in carne, quos resuscitaturus est Deus excelsus. Eligamus, dilectissimi, ut vivos nos inveniit ejus adventus in anima; ne peccando simul ab illo damnetur caro et anima. Finis

¹ Zach. xii, 10 et Joan. xix, 37.

mundi in proximo est : etsi , ut quidam putant , in proximo non est , dies ultimus uniuscujusque nostrum incertus est. Quid differimus , si ad beatam vitam tendimus? Corrigamur , dum tempus est emendemur : bonas causas habeamus , ut futuram diem iudicii non timeamus.

IX. Credo in Spiritum sanctum. Spiritus sanctus Deus est , Patre Filioque non minor , sed una majestas , una potestas , inseparabilis Trinitas , indivisibilis sanctitas , simul ubique tota : Deus Pater , Deus Filius , Deus Spiritus sanctus , non tres dii , sed Trinitas unus Deus. Nec tempore separatur Filius a Patre , quoniam æternum Verbum Patris est : nec major est Filio Pater , quoniam æqualem genuit Deus Deum sine tempore , per quem fecit tempora. Nec Spiritus sanctus minor est Patre et Filio ; cum sit charitas atque concordia Patris et Filii. Quomodo enim Filius minor est Patre , ut Arianus hæreticus prædicat , cum Apostolus eum dicat Dei virtutem et Dei sapientiam? Si virtus et sapientia Patris Filius est , qui eum minorem dicit , Deo Patri contumeliam facit ¹ : quoniam eum et minorem sapientiam et infirmam virtutem in se habere contendit. Aut quomodo Spiritum sanctum minorem prædicat etiam Filio , cum membra Christi templum Apostolus ponat Spiritus sancti? « Vos , inquit , estis corpus Christi et membra ². » Et alio loco : « Nescitis , inquit , quia membra vestra templum in vobis est Spiritus sancti ³? » Quomodo Deus non est , qui templum habet : aut quomodo minor est Christo , cujus membra templum habet? Non sunt diversi gradus , ubi est una Trinitas et trina æternitas. Qui enim diversos gradus componit , ipse se ab unitate præcidit. Quomodo exultas , Ariane , quod teneas veritatem , cum te malus error a catholica doctriua separans , hæreticumque pro-

¹ 1 Cor. i , 24. — ² Id. xv , 27. — ³ Id. vi , 19.

testans a communionem totius orbis secernens in uno angulo damnaverit? Cavete , fratres , doctrinas hæreticorum , tanquam insidias luporum. Oves Christi , audite vocem pastoris vestri. « Qui intrat per ostium in ovile ovium , » ille pastor est , ait ; qui autem ascendit per aliam partem , fur est et latro ¹. » Cavete fures , cavete latrones ; non quiescit pastor clamare , non sinit etiam suos canes tacere. Non se sequestret ovis a summo pastore , ne ipsa se in deprædationem nequissimi offerat lupi raptoris.

X. In remissionem peccatorum. Fortiter tenete , fideliter sperate , patienter expectate : reddetur vobis novitas per baptismum , vetustate discedente : deonerabitur anima sarcinis peccatorum , ut libertate novæ vitæ induta , adversus diabolum cum adiutorio divino valeat fortiter dimicare , eumque a quo superata est ita superet , ut in regno Dei translata , de hoste devicto segura , regnet cum suo capite Christo.

XI. Carnis resurrectionem. Magna fides est necessaria , quoniam magnum præmium promittitur. Nec attendatis quid nunc fit , sed quid tunc fit : quod enim nunc fit , multos movet. Quem enim non movet , cum videt tantam speciem , tantam pulchritudinem , tantumque decorem , hominem formatum resolvi in pulveres , ossa dispergi , terram terræ mandari? Non te ista , Christiane , deterreant. Seminatus est homo , non perditus. Anima quidem discedente habitaculum ejus solvitur : non est enim præsto illa domina , quæ curam gerat luteæ domus , atque ejus restauret ruinas. Vadit enim , ut magno præmio regnum comparet sempiternum. Quid ergo metuis , o anima? Christo Domino dicata es : atque ipso donante bene vivis , et ad regnum Dei pervenire contendis. Ut quid formidas vehiculum mortis? Proficis-

¹ Joan. x , i.

ceris quidem, et injuriam patietur ad tempus caro tua : reverteris cum summo Rege regnans, et talis tibi reddetur quæ nequeat corrumpi, et tecum maneat sempiterna. Si ad hoc pergis ut melior efficiaris, non credis, quoniam meliori et in regno cœlorum quodam modo administranti melius tibi præparabitur hospitium? Si hæc terrena, lutea, fragilis, tantam tibi exhibuit pulchritudinem; restaurata et cœlestis effecta qualem tibi exhibebit decorem? Si hanc tantum diligis, quæ paululum manet et transit in tempore; illam quantum amabis, quæ decore suo nunquam carebit, quoniam in æternum vita manebit?

XII. Hoc sequitur in sancto Symbolo, quod omnia quæ credimus et speramus, in vita æterna percipiamus. Vita æterna, dilectissimi, nunquam vilescat, semperque dulcescat. Si amatur vita, quare non quæritur vera? Si amatur vita, talis quærat quæ nunquam finiat. Et si amatur, quare non quæritur? Aut si quæritur, quia hic non est, ad eum locum ubi est quare non festinatur? Quid quod etiam ultro se nobis ipsa vita ingessit? Christus est enim Deus verus et vita æterna. Venit ad nos perditos, et redemit inventos: venit huc ad regionem mortalium ipsa vera vita: dedit gustum saporis sui; gustavimus, vidimus quoniam suavis est. Præcessit nos, invitavit ut sequamur: et ad tam magnum illud donum, cujus talem suscepimus gustum, sequi formidamus? Venit ad te vita, repende vicem, veni et tu ad illam. Suscepit vehiculum mortis, ut transiens liberaret te: suscipe et tu mortem, ut cum ad illam veneris, ita ab illa suscipiaris, ut nunquam moriaris.

XIII. Sanctam Ecclesiam. Propterea hujus conclusio sacramenti per sanctam Ecclesiam terminatur, quoniam si quis absque ea inventus fuerit, alienus erit a numero

filiorum: nec habebit Deum Patrem, qui Ecclesiam noluerit habere matrem: nihilque ei valebit quod credidit vel fecit tanta bona sine fine summi boni. Ecclesia, mater est spiritalis: Ecclesia, sponsa Christi est gratia ejus dealbata, pretioso sanguine dotata. Totum possidet quod a viro suo accepit in dote. Lego tabulas matrimoniales ejus, recitabo. Audite, hæretici, quid scriptum sit: « Oportebat » Christum pati et resurgere a mortuis, et prædicari in » nomine ejus pœnitentiam et remissionem peccatorum » per omnes gentes¹. » Omnes gentes totus mundus est. Ecclesia totum possidet, quod a viro suo accepit in dote. Quæcumque congregatio cujuslibet hæresis in angulis sedet, concubina est, non matrona. O hæresis Ariana, quid insultas? quid exsufflas? quid etiam ad tempus multa usurpas? Injuriam a te patitur domina ab ancilla; multas ei ingeris contumelias: licet hæc doleat, non te magno metuit sponsa Christi sancta Catholica. Cum enim respexerit ille sponsus, ejicies tu ut ancilla cum filiis tuis²: quoniam non erunt hæredes filii ancillæ cum filiis liberæ. Cognoscatur una sancta et vera regina Catholica, cui regnum Christus tale dedit: quod eam per totum mundum diffundens, ab omni macula et ruga mundans, totam pulchram suo adventu præparavit.

¹ Luc. xxiv, 47. — ² Gen. xxi, 10.

et Christus. Præterea ergo quid sit bene vivere; deinde quæ sit materia bona vite; tertio qui sint veri Christiani; quarto quis sit verus magister, pauca loquentibus nobis, sicut donat Dominus, audire dignemini. Omnes in domo disciplina sumus, sed multi nolunt habere disciplinam; et quod est perversius, nec in domo disciplina volunt habere

In MSS. plerique appellatur Liber, vel Libellus, Augustini de disciplina christiana, sive de disciplina Christianorum. In editis 2c. et Lov. dicitur, vel de domo disciplina. — ¹ Eccl. ii, 31 et 32.